

Motion till riksdagen 2020/21:3749

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C, L)**

med anledning av prop. 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige likt Finland ska anta en Natooption så att det svensk-finska samarbetet kan utvecklas till sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska bedriva gemensam operationsplanering med fler länder än Finland och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet och Liberalerna står bakom stora delar av totalförsvarspropositionen. Vi har förhandlat med regeringen för att utveckla det militära och civila försvaret. Även om vi hade önskat komma längre gällande de ekonomiska utfästelserna efter 2025 anser vi att de skrivningar vi kom överens med regeringen om tydligt leder framåt och ger Försvarsmakten och andra berörda myndigheter goda planeringsförutsättningar. Det är trots allt viktigt att totalförsvarsbeslutet nu kan fattas och att det finns en bred samsyn i Sveriges riksdag kring utvecklingen av svenskt totalförsvaret.

Totalförsvarsbeslutet 2021–2025 innebär den största ambitionshöjningen av försvarsförmågan på 70 år. Centerpartiet och Liberalerna har de facto spelat en avgörande roll även för de ekonomiska tillskott som nu görs. Men, för att helheten i Försvarsberedningens rapport Värnkraft ska kunna genomföras kommer mer att behövas. Centerpartiet och Liberalerna vill att försvaret till 2030 har 2 procent av BNP, i linje med Försvarsberedningens uppskattning.

Centerpartiet och Liberalerna har dock dragit andra slutsatser än regeringen av vad som krävs för att stärka Sveriges och vår regions säkerhet. Vi delar bedömningen att

Sverige oundvikligen blir påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i Sveriges närområde. Den solidariska säkerhetspolitiken som är grunden för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken måste tydliggöras och bli förutsägbar för att på allvar bli krigsavhållande och avvärja hot mot vår säkerhet. Sverige är förvisso i dag inte medlem i någon militär allians men bör söka medlemskap i Nato, i likhet med våra likasinnade och demokratiska samarbetsländer. Vi delar således inte regeringens säkerhetspolitiska bedömning att svensk säkerhetspolitisk linje ska ligga fast. Och av det följer att vi inte fullt ut står bakom propositionen gällande säkerhetspolitiken.

I Försvarsberedningens rapport Värnkraft var partierna överens om de säkerhetspolitiska skrivningarna. Även om rapporten undvek att lyfta upp en svensk anslutning till Nato var skrivningarna väl avvägda och balanserade och pekade tydligt ut att Ryssland var ett hot inte bara mot våra grannländer, utan också mot Sverige.

Värnkraft var vidare tydlig med konsekvenserna för Sverige av de utmaningar som följer av brott mot t.ex. den europeiska säkerhetsordningen. Regeringen väljer att nu rikta fokus på konsekvenser för ”mindre stater” och undviker att tydliggöra konsekvenserna, av ryska regimens förhållningssätt till vad de ser som rand- och buffertstater, specifikt för Sverige och Finland. Värnkraft men inte propositionen innehåller bl.a. följande viktiga formuleringar: ”Detta skulle innebära en stor framgång för Rysslands ambitioner att få gehör för sina anspråk på att ha rätt att begränsa grannländers säkerhetspolitiska valfrihet med hänvisning till påstådda konsekvenser för Ryssland. Det skulle därmed också kunna uppmuntra den ryska ledningen att försöka uppnå motsvarande inskränkningar i förhållande till andra europeiska länder, med potentiellt negativa konsekvenser för länder som Sverige och Finland.” samt att ”Ryssland ihärdigt, men utan större framgång, ifrågasätter och försöker försvaga och fragmentisera etablerade samarbetsformer inom Nato och EU. Detta är ett tecken på Rysslands svaga förhandlingsposition gentemot ett enat kollektiv av stater.” Formuleringarna, som finns med i Värnkraft men som saknas i totalförsvarspropositionen, visar en mycket viktig aspekt för svensk och europeisk säkerhet, nämligen vikten av att enskilda länder inom EU och Nato inte driver en bilateral linje gentemot Ryssland, utan agerar som en enhet gentemot Ryssland.

I Värnkraft stod också tydligt att det förekommer rysk användning av icke-militära maktmedel mot Sverige medan propositionen har bytt ut Sverige mot ”andra stater”. Att regeringen inte kan vara tydlig med att också Sverige är utsatt för detta är konstigt eftersom det är oomtvistat att Ryssland använder sig av icke-militära maktmedel mot Sverige.

Vi ser också att regeringen försöker spela ned hotet mot Sverige och underminera Nato genom att skriva att ”vid en eventuell större konflikt kan det inte uteslutas att även Sverige angrips”, för att sedan konstatera att ”den amerikanska försvarsmaktens resurser är dessa till stor del avsedda för och kan behöva ianspråkta på, andra geografiska platser än Europa”. Detta konstateras utan slutsatser för vad som krävs inom ramen för EU-samarbetet.

Regeringens in- och utgångspunkter i analysen leder sammantaget, enligt vår mening, till att den felaktigt landar i den säkerhetspolitiska bedömningen att inslagen linje ska ligga fast. Genom att ändra ordning och fokus på olika stycken bidrar de också till en annan bildsättning än den som Försvarsberedningen ville få fram, nämligen att Ryssland under Putin är ett direkt hot också mot Sverige och svensk säkerhet. Vi kan inte ställa oss bakom den nedtoningen. Nedtoningen blir särskilt olycklig när den

säkerhetspolitiska situationen därtill blivit än mer osäker efter det att Försvarsberedningen lämnat sitt betänkande.

Pandemin covid-19 har tydliga säkerhetspolitiska konsekvenser samtidigt som konflikter och oroligheter i EU:s närområde såsom i Mellanöstern och i våra östliga grannområden alltjämt består. Kampen mot förtryck och för frihet pågår, och de bakslag världen sett är inte framtiden. Tydligast märks det just nu genom de som så tappert står upp mot diktaturen i Belarus, men även i Hongkong och i andra länder.

Vi menar i stället att vår solidariska säkerhetspolitik kräver förtydliganden för vår och våra grannars säkerhet. Den säkerhetspolitiska miljö vi befinner oss i, där Ryssland och Putinregimen är ett de facto hot mot Sverige och svensk säkerhet, kan endast leda till slutsatsen att Sverige bör gå med i Nato. Sveriges säkerhetspolitiska linje bör därför ändras med de följder som därav kommer för avsnittet säkerhetspolitik.

För våra partier är det viktigt att fortsätta försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med våra grannländer och med likasinnade. Sverige bygger säkerhet solidariskt tillsammans med andra. Hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sveriges närmaste försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten är i dag Norden, inom EU och med Nato. Men det förändrade säkerhetspolitiska läget betyder att mer behöver göras för att utveckla och fördjupa de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena. I dag saknar Sverige garantier för att andra länder vill hjälpa oss att försvara vårt land vid en säkerhetspolitisk kris. Vi vill därför att Sverige ska gå med i Nato, både för att stärka vårt eget försvar och för att bidra till säkerheten i vårt närområde. Vi bestämmer själva när och hur vi söker medlemskap men vi eftersträvar nära samarbete med Finland, med målet att båda länderna ska bli medlemmar samtidigt. Vi eftersträvar även en bred politisk samsyn. Det nära och speciella försvarssamarbetet med Finland ersätter på intet sätt behovet av medlemskap i Nato. I linje med detta bör Sverige nu i likhet med Finland också uttala en tydlig Natooption. Det skulle också bidra till att stärka och inte försvaga Finlands option. Vi höjer trösklarna för en angripare för stärkt gemensam säkerhet.

Till skillnad från regeringen ser vi inte att Sveriges säkerhetspolitiska linje ska begränsas till omfattande bilaterala, ständigt fördjupande samarbeten med olika länder, inklusive USA och UK, i stället för Natomedlemskap, även om de kan ses som smygande men tydliga steg på väg mot det Natomedlemskap som kan ge oss de försvarsgarantier vi i dag saknar. Bilaterala samarbeten har inte alls samma tyngd eller förutsägbarhet som ett Natomedlemskap. Operativ planering sker i dag endast med Finland. Det talar sitt tydliga språk. Vi ifrågasätter att den samordning av nationell operationsplanering som regeringen vill göra med Danmark, Norge, Storbritannien, USA och Nato ens är möjlig utan Natomedlemskap. Det är nästan som att regeringen för befolkningen bakom ljuset med en sådan formulering eftersom den torde kräva Natomedlemskap för att vara fullt ut möjlig.

Kerstin Lundgren (C)

Daniel Bäckström (C)

Allan Widman (L)

Joar Forssell (L)